Nro 20.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 9 MARCA V.S. 1812 ROKU.

z Petersburga 24 Lutego. Minister spraw wewnętrznych miał szczęście przedstawiać IEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI, zaświadczenie Konsyliiarza Taynego i Senatora Arszeniewskiego, o dystyngwuiących się przykładną gorliwością w udoskonaleniu przemysłu i manufaktur w oyczyźnie naszey (*). IMPERATOR IEGOMOSC, przeyrzawszy takowe zaświadczenie, Naymiłościwiey naznaczyć raczył szczególne nagrody. Na skutek czego: 1) Grzegorz i Ian Czerokowie, kupcy pierwszego rzędu (pierwostatieynyie) mianowani Radcami manufaktur, za udoskonalenie fabryk nankinów, bawełnic, piki, muślinów, i różnych chustek, których towarów wyrabia się w tey fabryce corocznie około trzech milionów rubli wartości. 2) Bunge Assessor Kolleski, w Kiiowie mieszkaiący, ozdobiony orderem ś. Włodzimierza 4 kl., za gorliwą staranność w rozprowadzeniu rośliny *Urzetu farbierskiego* (*po ros. Waydy*, *Isatis tinctoria*, *Lin.*) w farbierniach zastępuiącey indygo i *Mareny* (*kizlarskoy mareny*) która także bardzo dobrze zastępować może farbę *Krap* (*Rubia tinctor.*) z Hollandyi sprowadzaną. 3) Fabrykanci sukien Tulinow Sekretarz gubernii w Woronežu i Hordenin Sekretarz mieski w Tambowie, otrzymali rangi następuiące wyższe, w ogólności za dobre urządzenie fabryk swoich i dowiedzioną gorliwość około rozszerzenia pożytecznych zakładów w Rossyi, a w szczególności za dostarczenie znaczney ilości sukna na potrzeby skarbu. 4) Uglęczaninowi, Kostromskiemu kupcowi pierwszey giełdy, maiącemu wielkie fabryki w Jarosławiu, i Kostromie, w których się robią płótna hollenderskie, żaglowe, i dymki, i Bykowskiemu kupcowi moskiewskiemu pierwszey giełdy, który zaprowadził u siebie 16 warsztatów do przędzenia bawełny, z którey wyrabiaią się bawełnice, a potém nabiiaią się iak adamaszki, i chustki nakształt ostindyyskich; naymiłościwiey udarowani medalami na wstęgach orderu ś. Anny. 5) Sowietnikowey Kolleskiey Bachmetowey, naymiłościwiey darowane brylantowane zausznice, iako założycielce fabryki, w którey robią piękne baie i kuczbaie oraz sukno liberyyne i bardzo dobre na mundury żołnierskie. 6) Panteleiew kupiec pierwszego rzędu i Alexandrow kupiec pierwszey giełdy, udarowani pierścieniami brylantowemi, za rozszerzenie i udoskonalenie fabryk iedwabnych, adamaszkowych, bawełnianych, i przędzenia bawełny, w którychto fabrykach u ostatniego robią złotogłowy, axamity, lewantynę i inne iedwabne materyie. 7) Osipow, kupiec moskiewski pierwszey giełdy, od dziesięciu iuż prawie lat znaiomy fabrykant sukien, otrzymał złoty medal na wstędze orderu s. Włodzimierza.

Ostatniey soboty, dnia 10 teraźnieyszego miesiąca, w tuteyszym instytucie głuchoniemych, założonym z woli JEY IMPERATORSKIEY MOSCI MARYI TEODOROWNY, odbył się publiczny popis, w obecności JWW. Ambrożego Metropolity Nowogrodzkiego i Petersburskiego, Gabryela Metropolity Exarchy Multańskiego i Wołoskiego, wielu innych Biskupów i osób stanu duchownego, tudzież JWW. Ministrów i licznie zgromadzonych znakomitszych osób. Wiadomo, że nauki głuchoniemym daią się podług metody, wynalezioney przez Xiędza *de l'Epé*, a udoskonaloney przez sławnego *Sikarda* następcę iego, i do iężyka rossyyskiego przystosowaney przez P. *Jofret* ucznia Sikarda i Dyrektora tuteyszego instytutu. Dobroczynny ten zakład, którego przednieyszym celem było, nauczyć tych nieszczęśliwych pocieszaiących zasad religiynych, początkowie umieszczony był w Pawłowie, a poźniey przed dwiema laty przeniesiony został do tuteyszey stolicy. Od tego czasu liczba uczniów pomnożyła się od 10 do 26, których podzielono na cztery klassy. Nasamprzód uczniowie klassy czwartey czyli początkowey, pokrótce pokazali, iak głuchoniemym daie się pierwsze poznanie mowy pisaney: potém uczniowie klassy trzeciey pokazywali, iak daie się zupełnie poznanie imion rzeczownych i przymiotnych: a po okazaniu tych pierwiastków zdania, odmieniali przez przypadki imiona rzeczowne rossyyskie. Po czém uczniowie teyże klassy wykładali w dawném zdaniu znaczenie słów czynnych i biernych, oraz pokazali sposób, iakim przychodzą do poznania różnych przypadków w deklinacyi i do poięcia czasowania. Okazali nadto teoryią pytań, i odmieniali słowa przez trzy główne czasy s pytaniami w języku rossyyskim i francuzkim. Dalszy czas popisu zaięło pokazywanie, iakiemi stopniami głuchoniemych prowadzi nauczyciel od rzeczy zmysłowych do umysłowych, i od człowieka do wyobrażenia Boga: iak wrażaią się im stopniami poięcia o własnościach przeciwnych, zdolnościach ciała i duszy, i iak przez to ciągłe stopniowanie doprowadzić ich do poięcia o trzech osobach boskich, które, lubo nie zdeymuie zasłony, ukrywaiącey przed oczami ludzkiemi tey niepoiętey taiemnicy, na którey zasadza się religiia chrześciiańska; iednakże niszczy w myśli ich wszelkie wyobrażenie wielobóztwa, a razem uczy uznawać znak krzyża świętego, znakięm troistości osób, składaiących istotę iednego przedwiecznego Boga, Stwórcę i Pana świata. Po tym wykładzie, który na szczególnieyszą zasłużył uwagę, zakończyli uczniowie popis, okazaniem nabytych przez się w tym roku wyobrażeń dobrego i złego, o przestrzeni, o elementach i czterech wielkich składach, w których się one zawieraią, o działaniach ciepła i zimna, o dżdżu i wietrze, o termometrze i teleskopie, o czterach stronach świata, o Jeometryi i nakoniec o Arytmetyce. W ciągu popisu i po iego skończeniu, zadawane były uczniom przez gości różne pytania, na które odpowiadali w sposób zupełnie zaspakaiaiący. Z odpowiedzi tych przekonało się dostatecznie całe zgromadzenie, że Instytut ten nie iest przedmiotem samey tylko ciekawości, ale iest prawdziwém dobrodzieystwem Wysokiey swey Założycielki dla tych nieszczęśliwych, którzy za czasem staną w równym rzędzie z jnnymi spółobywatelami; dobrodzieystwem udzielaiącém sławy dla całey Rossyi, nieustępuiącey innym państwom we wszystkich umieiętnościach, uzacniaiących naturę człowieka. (*Poczt. półn.*)

(*) W numerze 17 Gazety Kuryera Litewskiego umieszczony iest Naywyższy reskrypt do pomienionego Senatora.

17 Lutego. IMPERATOR IMC oświadcza Naywyższe ukontentowanie Szefowi półku pieszego Kexholmskiego Półkownikowi Emeljanowi i wszystkim Sztab i Ober-officerom, za sprawność, z jaką półk ten wystąpił w dniu dzisieyszym z Petersburga, a wszystkim rang niższych, rozkazał wydadź po rublu dla każdego i po funcie mięsa: a razem IEGO IMPERATORSKA MOSC spodziewa się, że półk ten i nadal tak się sprawowač będzie, aby nie tylko utrzymać zasłużoną sławę, ale, aby zjednać wyższą łaskę swoiego MONARCHY. (*Gaz. Peters.*)

20 Lutego. Równie JEGO IMPERATORSKA MOSC oświadcza Naywyższe ukontentowanie Komendantowi półku grenadyerskiego Hrabiego Arakczeiewa Półkownikowi Kniażninowi, oraz wszystkim Sztab i Ober-officerom za sprawność, z jaką półk ten wystąpił w dniu dzisieyszym z Petersburga, a wszystkim rang niższych, kazał dadź po rublu dla każdego i po funcie mięsa. Nadto IMPERATOR IMC ma nadzieię, że ten półk stawszy się godnym imienia grenadyerów, w każdym razie starać się będzie okazać się dostoynym udzielonego sobie zasczytu. (*Gaz. Peters.*)

24 Lutego. Mianowani Naymiłościwiey kawalerami orderu ś. Włodzimierza 4 kl., Synodu Nayświetszego Sekretarz Wekszyn Konsyliiarz Dworu, Exekutor Berzing Konsyliiarz Tytularny i Konsyliiarz Tytularny Rusanów zostaiący w służbie Kommissyi szkół duchownych. Marszałek gubernii Czernihowskiey Aktualny Konsyliiarz Stanu Storożenko Naymiłościwiey ozdobiony kawalerem orderu ś. Anny 1 kl. (*Półn. pocz.*)

z Moskwy 2 Lutego. Pierwsza tragiczna Aktorka teatru Rossyyskiego, Panna Siemienowna, która przybyła do nas na początku przeszłey zimy, ciągle dotąd zachwyca tuteyszą Publiczność cudném granieni ról swoich. Na każdą reprezentacyią, w którey się ona ma ukazać na teatrze, nadzwyczay liczne zwykło bywać zgromadzenie widzów. Dnia 7 t. m. na zysk iey dana była traiedyia *Tankred*, Panna Siemienowna grała rolę *Amenandy*, i nowy wieniec talenta iey odebrały. Znakomitsi amatorowie teatru darowali iey ubiór do tey roli, kosztuiący około 3000 rubli. Po skończoney reprezentacyi zawołana była na scenę, a teatr się rozlegał hucznemi oklaskami które otrzymała. Znany ieden nasz poeta napisał wiersz wyborny na pochwałę tey znakomitey Aktorki. Publiczność z niecierpliwością oczekuie reprezentacyi traiedyi *Hamleta*, w którey Panna Siemienowna, w Petersburgu ieszcze z chwałą okazała wysokie swe talenta. (*Półn. pocz.*)

z Mikołaiewa 1 Lutego. Wiadomo iuż, że dnia 27 Sierpnia roku zeszłego, wzięta została przez woyska nasze wysepka wzmocniona przez nieprzyiaciela, leżąca na Dunaiu niżey Widdynu naprzeciwko *Łompałanki*. Znaydował się wtedy przy korpusie Jenerał Leytnanta Zassa, za interessami kupieckiemi, obywatel miasta naszego Tichon Litwinow, który ze szczególnieyszą usilnością i gorliwością prosił o pozwolenie bydź w liczbie ochotników w czasie potyczki, razem z bataliionem półku pieszego mingreliyskiego: co mu było pozwolono. Pełen rycerskiego ducha, w szturmie z pierwszymi wdarł się na wały, i z nieustraszoném męztwém położył kilku Turków. Potém pierwszy rzucił się na nieprzyiaciela, a we wszystkich zdarzeniach przykładem swoim podniecaiąc spółtowarzyszów, niezmierne mu szkody zadawał. Niestety! trzy śmiertelne odniósł rany, z których wkrótce umarł. Kiedy o tak bohatyrskiém przedsięwzięciu i czynnościach doniesiono IMPERATOROWI JMCI, Monarcha raczył łaskawie rozkazać dadź pięćset rubli dla pozostałey familii Litwinowa, która mieszka tu razem z bratem iego rodzonym Alexym Litwinowym. (*Poczta półn.*)

z Londynu 12 Lutego. Listy z Portugalii donoszą, że Jenerał Marmont przybył do Salamanki dnia 21, w celu zgromadzeniu woysk swoich i dania pomocy obleżonym w Ciudad-Rodrigo, będąc pewnym, że twierdza ta długo będzie mogła opierać się sama: pod Salamanką złączył się z Hrabią Dorsen, ciągnącym z Leonu, i woysko mógłby połączyć 24. Wieczorem 21 odebrał wiadomość o zdobyciu pomienionego miasta, i wraz dał inne rozkazy woysku.

Jest mniemanie, że Pan Madisson nie będzie nanowo obrany Prezydentem Stanów zjednoczonych. Ienerała Clinton mianuią na iego mieysce. (*Gaz frank.*)

z Paryża 19 Lutego. Korweta Amerykańska *Hernett* 13 t. m. zawinęła do Cherburg.

Ienerał dywizyi Lacombe-Saint-Michel umarł 27 Stycznia w maiętności swoiey.

Donieśliśmy w poprzedzaiącym Numerze Gazety naszey, że wyrok Cesarski dnia 7 Lutego przepisuie króy i miarę mundurów dla woyska konnego. Teraz donosimy, że sześć rysunków do tego wyroku przyłączonych wyrażaią kolor mundurów różnych regimentów i dla Zandarmów, Artyleryi pieszey, weteranów, piechoty liniiowey i piechoty lekkiey, granatowy: dla Szwaycarów czerwony, dla karabinierów i kierassyierów biały, dla dragonii zielony, dla lekkiey iazdy Polskiey granatowy, dla strzelców konnych zielony, dla huzarów niebieski, kałowy, szarosrebrzysty, ponsowy, biały, granatowy, ciemno-zielony i zielony. (*Korresp. Hamb.*)

20 Lutego. Gdy czyszczono amfiteatr w *Nismes*, odkryto podziemny kanał 56 stóp szeroki, domniemywaią się, iż budowa ta służyła do wyprawiania wodnych widowisk.

23 Stycznia. Wyrokiem trybunału pierwszey instancyi w *Carpentras*, dnia 25 Stycznia, Ian André, fabrykant tafty w *Avignon*, przekonany o taiemne utrzymywanie loteryi, został skazany na sześciomiesięczne więzienie, na opłatę 6,000 franków do skarbu publicznego, na odięcie przez dziesięć miesięcy praw obywatelskich i familiynych, i na koszta prawne tak w pierwszey instancyi, iako i appelacyyne.

Szpital woyskowy w Baionie i dawne Seminaryium w Oleron stały się łupem pożaru. Pierwszy w nocy z dnia 6go na 7my t. m., drugi w nocy z 8go na 9ty. Ratunek tak był rychły i dobrze kierowany, iż ugaszono oba te pożary, które groziły naystraszniey-szém spustoszeniem, osobliwie w Baionie: trzy osoby miały w nich zginąć.

z Madrytu 28 Stycznia. Dekretem Królewskim daty dzisieyszey, rozkazano, ażeby liczba kompaniy pieszych obywatelskich miasta Uija, była podniesiona od 2 do 8, które maią formować Batalion.

Inne wyroki Królewskie nakazuią wcielenie do kompanii ochotników woyska liniiowego żołnierzy, którzy odstąpiwszy Insurgentów powrócili do swey powinności. (*z Gaz. frank.*)

24 Stycznia. Ciągnąc Jenerał Montbrun ku Alikantu, napotkał przednią straż Jenerała Freyre, która nie walcząc uszła do Chinchilla, gdzie się połączyła z 1300 ludźmi. Tę kupę Jen. Montbrun zupełnie rozproszył. Tenże Jen. ścigał garstkę Hiszpanów, którzy się z Walencyi wymknęli, tudzież małe korpusy Jenerałów Villa Campa, uchodzącego do Kartageny, Lacarrera i Freyre, których zapędził do Alikantu, zabrawszy im 1000 ludzi i 12stu officerów. W teyże twierdzy zamknęli się Jenerałowie Mahi, Obispo i Bassecourt, która ma przecięty związek z północną i południową Hiszpanią, po opanowaniu przez Francuzów miast Xixona i Elch.

z Wiednia 15 Lutego. Towarzystwo Dobroczynności Dam, we środę popielcową, dało na Teatrze bramy karyntyyskiey wielki koncert, na którym Dwór znaydował się. Po koncercie kilku Aktorów dali reprezentacyią Mimiczną trzech pięknych obrazów, Rafaela i Titiana. Licznie zgromadzeni widzowie okazali zupełne ukontentowanie z Muzyki i Pantomimii, a dochód odpowiedział dobroczynnym widokom Towarzystwa. A że to było w rocznicę urodzin Cesarza, publiczność okazała swoie przywiązanie ku Monarsze przez oklaski i iednogłośne wykrzyki *Niech żyie*,

które dały się słyszeć, skoro Cesarz wszedł do loży. Młodzi Arcy Xiążęta i Arcy Xiężniczki przed koncertem w pokoiach Cesarzowey grali małą sztuczkę, stosowną do uroczystości.

Wielkie upały i długa susza lata przeszłego, tak zniżyły wodę w Dunaiu, iż nie pamiętaią, aby rzeka była tak miałką iak ostatniey iesieni i zimy. Wody nie było nad iednę stopę w głąb. Od dnia 2 t. m. podniosła się do 19 stop. Że zaś powolne a ciągłe trwaią odligi, przeto nie spodziewamy się niszczącey powodzi. Iedna tylko odnoga w mieście naszém zamarzła. Lody na niey zaczynaią się łamać i spływaią powoli. (*z Gaz. frankf.*)

z Rzymu 1 Lutego. W liczbie znakomitych wypadków, należących do nowey epoki miasta naszego, można bez wątpienia mieścić wolny wchód do Bibilioteki Watykańskiey: wiadomo iak od nieiakiego czasu dotąd był zatrudniony do niey przystęp, osobliwie dla chcących poznać się z rękopismami. Katalogi ogromnego tego zbioru bardzo niewielu osobóm pokazywane były: a nawet otrzymawszy pozwolenie pracowania w Bibliotece, ciężko było doprosić się dzieł potrzebnych: odtąd z nayiwiększą łatwością będzie mógł każdy otrzymać xięgi, o które prosi. Między konserwatorami tey Bibiioteki, nowo mianowanymi, są sławni Uczeni, PP. Visconti, Marini, Amati, i inni, którzy iuż przebiegli wielką część Bibilioteki, i można mieć nadzieię, że prace ich wielki pożytek przyniosą. Między cudzoziemcami, których interes nauk sprowadza do Bibilioteki Watykańskiey, znayduie się sławny Millin. Mniemaią, że on chce zatrudnić się wydaniem nowego dzieła o kraiach Włoskich i opisze zaszłe w nich odmiany. Drugą również ważną odmianą dla dzisieyszego Rzymu iest trudność, którey doznaią znakomitsze domy w daniu edukacyi dzieciom. Wybrano wiele młodzi, ze stanu średniego w celu wysłania ich do różnych Instytutów albo Liceów w Państwie dla nabycia tam różnych umieiętności i sztuk. Rodzice z ochotą oddaią dzieci swe do tego przeznaczenia. (*z Gaz. frankf.*)

z Medyolanu 5 Lutego. Na nadzwyczaynem posiedzeniu Senatu Królestwa Włoskiego, Radcy Stanu Hrabiowie Cossoni, Bargnani, i Scopolli, iako mówcy rządu, złożyli proiekt nowego budgetu Skarbowego na rok 1812. Hrabia Cossoni w mowie swoiey powiedział między innemi: Senatorowie! Składamy wam w imieniu J. K. Mości budget na rok bieżący. Ułożyła go mądrość, gdyż nieuakładaiąc nowych podatków, iest dostateczny na potrzeby kraiu. Daley mówca dał krótki obraz Królestwa, i rzekł: Mamy, Senatorowie, mądre prawa i rząd czynny: kunszta i umieiętności nabywaią dawney świetności, trzy nasze Uniwersytety, Licea i szkoły, są w kwitnącym stanie, a Instytut Królewski w Medyolanie wzbogaca naród wszelkiego rodzaiu umieiętnościami. Szkoła woyskowa kształci zręcznych i bitnych woiowników. Woyska mamy 70,000, które idzie w zawód z niezwyciężonemi szeregami Francuzów. Żadney iuż nie ma różnicy, powiedział Cesarz, między żołnierzami Włoskimi a Francuzkimi. Iescze nie zwiędły wawrzyny zebrane przez Włochów pod Lorydą, Tarragoną i Saguntem — W zbroiowniach i twierdzach pracuią bez przerwy. Ankona od morza i lądu umocniona, wkrótce będzie pierwszą twierdzą i przedmurzem państwa naszego — Do takiegoż prawie stanu obrony przywiedzione będą Palmanuova, Wenecyia, i brzegi morza Adryiatyckiego. — Ludwisarnie opatrnią nas potrzebnemi działami — W zbroiowni Weneckiey pracuią nad budową okrętów, aby wkrótce morska siła nasza nie tylko bliskie, ale też i odległe morza opanowała. Odwaga ożywiaiąca maytków Francuzkich i Hollenderskich, ożywia także i maytków nadbrzeżów Adryiatyckich — Kiedy nasze Królestwo tak groźną woienną postawę przybiera, skarb nasz wystarcza na wszystkie wydatki — Nowe żupy solne i gospodarstwo w lasach zaprowadzone, przysposabiaią dla skarbu obfite źródła — Monte Napoleone wiernie wypełniaiąc swe obowiązki, wzmacnia kredyt publiczny — Handel morski ograniczyły wprawdzie okoliczności, ale za to wewnętrzny przemysł coraz się bardziey ożywia. Rolnictwo i rękodzielnie są w kwitnącym stanie. Tysiące ubogich robią około dróg, grobel, etc. etc. Medyiolan codzień pięknieyszy, ledwie nie staie się nowém miastem. Kanał maiący wkrótce złączyć morza Adryiatyckie ze śródziemném, godzien zadziwienia. Żebractwo, którego dawniey pełno było po naszych miastach, zniknęło — Daley, przeszedł mówca do budgetu, a po różnych uwagach nad stanem lat od 1802 do 1811, rzekł: Wydatki w r. 1812 wyniosą 144 mil. liwrów, dochody zaś uczynią tylko 132 miliony; nie dostaie więc 12 milionów: zastąpione będą przez kassę umarzaiącą i sprzedaż towarów osadniczych z Magdeburga przysłanych, które darowane przez Cesarza i Króla na korzyść Królestwa, nowym są dowodem iego dobroci etc. etc.— W końcu, wyznaczył Senat Kommissyią z Hrabiów: Veneri, Mengotti, Lamberti, Guieciani i Tasti złożoną, która zda sprawę o rzeczonym budgecie.

z Neapolu 4 Lutego. Od kilku dni z ciekawością idą tu oglądać źwierzę, które nie iest zupełnie obce stronóm naszym, ale może pierwszy raz znayduie się w Neapolu: iestto cielę morskie.

5 Lutego. Dowiaduiemy się przez listy z Kalabryi, że straszliwa burza w nocy dnia 20 wielką zadała klęskę okrętóm cudzym przy naszych brzegach będącym. Z ułamków i druzgów na brzegi wyrzuconych, można wnosić o wielkości tey klęski.

Od granic Węgierskich 14 Lutego. Mówią o przybyciu do Bukarestu gońca Rossyyskiego z ważnemi nader depeszami, domyślaią się, że przywiózł *Ultimatum*. (*z Gaz. frankf.*)

z Budy 24 Stycznia. Muzeum Narodowe tuteyszego miasta winno hoyności Arcy Xcia Palatyna zbiór bardzo ważny, a może iedyny w swoim rodzaiu: składa się z 79 skrzynek drewnianych, kształt xiążek maiących, każda z nich iest z drzewa kraiowego i różnego, we śrzodku ma probki liści, kwiatów, owoców, korzeni, popiołów, i węgli tegoż drzewa.

z Tryestu 5 Lutego. Nowy gościniec z Kostainizza, tak ważny dla handlu, dla tego, że połącza Francyią, Włochy i Turcyią, obiecuie wielkie nadzieie dla czynnych handlarzów: przełamano wszystkie trudności, które w początkach opierały się uskutecznieniu tego dzieła. W prawdzie zatrzymały się transporta w miesiącach Grudniu, Styczniu i Lutym, w których góry Bośnii zwyczaynie są śniegami zawalone; ale w Marcu często zaczęły się ukazywać. W Tesalonice wiele iest kompaniy kupieckich połączonych z różnych domów kupców Włoskich i Francuzkich. Turcy i Grecy zaczynaią się coraz więcey przekonywać o pożytku z podobnych Towarzystw Handlowych, a którym Porta wszelką daie opiekę.

z Auszpurga 17 Lutego. W nocy ze d. 14 na 15 mieliśmy wielką burzą z deszczem, przypędzoną wiatrem południowo-zachodnim, z potokami iey spływaią śniegi i lody. Wczora znowu padał deszcz ze śniegiem.

Xiężna dziedziczna Dwóchmostów odiechała dziś do Monachiium, po południu z Xiężną Kunegundą, były obie na modlitwach w kościele katedralnym, na podziękowanie Bogu za powrot do zdrowia Elektora Trewirskiego. Obszerność gmachu kościelnego nie mogła obiąć mieszkańców miasta naszego, którzy cisnęli się dla złożenia dziękczynień Niebu za ocalenie tego Pana, którego choroba powszechną sprawiła niespokoyność.

z Ratyzbony 15 Lutego. Żegluga na Dunaiu do Wiednia rozpocznie się w przyszłym tygodniu: z Bawaryi do Austryi wyprowadzą wiele żyta zakupionego przez Liwrantów. (*Gaz. Frankf.*)

z Frankfortu 22 Lutego. W. Xiążę wyrokiem pod d. 19 t. m. rozkazał wprowadzić do państwa swego Kodex kryminalny Francuzki, i ustanowił oddzielne Trybunały w stolicy każdego Departamentu.

12 Lutego. Ieden z dzienników, tu wychodzących, uważa, iż pomimo wielkie klęski, iakich mia-

)2(

sto Frankfort doznawało, przybiera dziś postać stanu kwitnącego. Więcey dwuchset domów nowych stanęło na przedmieściach, sześć nowych i wspaniałych ulic zaymą mieysce dawnych wałów: iuż wiele wzniesionych widać budowli, założonych ogrodów i kawiarni.

Ze Szwaycaryi 10 Lutego. Zapewniaią, że do zawartey z Francyią umowy woyskowey w roku 1803, na lat 25, przydane będą dodatki i odmiany. Zasadą iey będzie dostawienie rocznego kontyngensu na utrzymanie w zupełności półków. Dostawiać zaś będzie Szwaycaryia w pokoiu 2000, w czasie woyny 3000 ludzi. Francyia płacić będzie za to, iak dawniey, należytość. Wybierać zaś ludzi będą rządy kantonowe, a nie półki, etc.

z Szafhuzy 17 Lutego. Pan Ittner Radca Tayny, poseł nadzwyczayny i Minister pełnomocny Wielkiego Xiążęcia Badeńskiego przy stanach Szwaycarskich, przybył tu dnia 14 t. m. dla układów z Kommissarzami i Członkami stanów względem cła i handlu między Szwaycarami i Wielkiém Xięstwem Badeńskiém. Pan Senzburg Radca Tayny Stanu przybył nazaiutrz w tymże celu.

ze Szwecyi 1 Lutego. Rozchodzi się pogłoska o nadzwyczaynym Seymie, który się w Sztokolmie odprawi, i dotąd zawikłany bieg interessów ułatwi. Będzie także na nim rzecz o podatkach, znanych pod nazwiskiem *zezwoleń*. Ktoby do nich nayleps y plan podał, ten w nagrodę 3000 talerów odbierze.

ze Sztokolmu 30 Stycznia. Dnia 17 t. m. o godzinie 8, minuty 10 wieczorem, w Sudermanii dały się uczuć 2 trzęsienia ziemi. Czas był zupełnie spokoyny i niebo pogodne: mgły gęste unosiły się ponad polami. Pierwsze wstrzęsienie było słabe: drugie, które w minutę po pierwszém nastąpiło i trwało przez 15 sekund, było mocnieysze: słyszący doznali pisku w uszach i nieiakieyś słabości, kiedy wstać chcieli. Na każdą sekundę sześć wzruszeń liczyć można. Barometr podnosił się i opadał bardzo prędko.

z Kopenhagi 8 Lutego. P. Gyndelpalm Sekretarz Legacyi Duńskiey w Kasselu, został odwołany, P. Koss, Szambelan dworu, mieysce iego zastąpi.

Zmarły Jenerał Klassen w roku 1792, przeznaczył wielki swóy maiątek, bo pół osma miliona złł. polskich wynoszący, na różne do użytku publicznego ściągaiące się ustanowienia, pod zarządzeniem osobney dyrekcyi, którey Prezesem iest brat zmarłego Radca tayny Klassen. Dyrekcyia ta zdała Królowi sprawę z urzędowania swego w latach 1809 i 1810. Między innemi: szpitalowi Fryderykowskiemu w Kopenhadze, przez lat 20 wypłacił 57,000 talarów gotowizną,co na utrzymywanie 4072 chorych wystarczyło. Biblioteka w Kopenhadze od imienia iego zwana Klasseńską, coraz się pomnaża, i iest otwartą dla publiczności, a gmach na nię brat zmarłego darował. Niemało także szkół z tego funduszu iest pozakładanych.

Wypis z listu iednego, dnia 22 Lutego. Upały przeszłoroczne, descze i odligi teraźnieyszey zimy, stały się przyczyną choroby epidemiczney na bydło w Niverod i Cariboe w okręgu Hirszch-holmskim: ale są przedsięwzięte środki dla niedopuszczenia szerzenia się złemu.

Mieliśmy straszną burzą, która zatopiła wiele okrętów osobliwie około Elseneur.

Szewc Wergeland w Chrystyanii, podał towarzystwu Norwegskiemu proiekt udoskonalenia rzemiosła swego, który proiekt Towarzystwo przyięło.

W bliskości Howelsrud, w parafii Iewnagen, w Norwegii, znaleziono marmur wcale delikatny i czysty, a dla twardości swoiey mogący się nawet używać do robót snycerskich.

Anna Małgorzata Fryderyng, umarła w Elseneur, maiąc lat 101, była matką 19 dzieci, a sześć razy zległa bliźnięta.

z Saxonii 11 Lutego. Po wszystkich ulicach w Lipsku, daią się widzieć na magazynach i sklepach kupieckich karty z napisami *do naięcia na iarmarki.* Kapitaliści staraią się, iak mogą, swoie summy z handlów wydobydź i chętnie na pożyczkę Królowi oddadź; ztąd też wielka pożyczka w Reichenbacha i kompanii naypomyślniey poszła. Kredyt papierów kraiowych coraz większey nabiera pewności, bilety bankowe nie tylko równo się płacą, ale iescze cokolwiek naddaią. Sukna nasze i kartuny, na iarmarku brunświckim, dobry odbyt miały. (*z Gaz. Berl.*)

z Amszterdamu 18 Lutego. Nastąpiło uroczyste otwarcie Trybunału handlowego w mieście naszém dnia 13 t. m. Ciągnienie losów konskrypcyynych z roku 1810, od kilku dni, w 48 kantonach Departamentu Zuiderzee zostało ukończone.

z Holsteinu 28 Lutego. Skuteczność środków surowych, ciągle od rządu naszego używanych, celem zagrodzenia wszelkiego przywozu towarów osadowych do Holsteynu, dowodzi się ustawicznem rośnieniem ich ceny. Kawa płaci się 34 do 38 szelingów bankowych. Temi dniami cukier był bardzo szukany i znacznie w cenę poszedł. Wielkie do prawdy podobieństwo, że wkrótce dóyśdź może ceny takiey, iaka iest w Hamburgu: gdyż przywóz zupełnie iest niepodobny.

z Nowego Iorku 12 Stycznia. Izba reprezentantów na posiedzeniu 8go t. m. odebrało poselstwo, w którém Senat uwiadamia, iż potwierdza wszystkie poprawy proiektu względem zaciągu woyska dodatkowego. Proiekt tyczący się związków handlowych między Stanami Zjednoczonemi, Wielką Brytaniią i Francyią, powtórnie był czytany.

z Mexyku dnia 30 Grudnia. Można się domyślać z odezwy iedney, wydaney przez Wice-Króla, że stany Amerykańskie dostarczyły insurgentóm posiłków w broni i ammunicyi: a nawet mówią, że niektórzy z jch naczelników rodem są z kraiów Rzeczypospolitey Amerykańskiey. Iest podobieństwo do prawdy, że kroki nieprzyiacielskie między dwiema temi kraiami, będą skutkiem woyny nastąpić maiącey między Brytaniią wielką i Stanami Zjednoczonemi. (*Korresp. Hamb.*)

z Warszawy dnia 28 Lutego n. s. Umarł w tém mieście sławny przez swoie nieszczęścia, a prawie klassyczny w języku polskim Pisarz, Hugo Kołłątay. Literatura polska nieodwetowaną poniosła na śmierci tego Męża stratę. Chociaż ciągle bolesną dręczony chorobą, bardzo wiele pracował i pisał tak w czasie swego więzienia w Ołomuńcu, iak po odzyskaniu wolności. Iego uczone rozprawy: *o odmianach fizycznych kuli ziemskiey*, *o Początku Narodów Słowiańskich*, *Uwagi krytyczne nad historyią Polską i o Historyi Akademii Krakowskiey*, którey był Wizytatorem i Rektorem, nie są dotąd publiczności ogłoszone. Pisma tak rozległych talentów człowieka, niezmiernie są ważne, i dla ięzyka polskiego, który w swey czystości i rodowitym toku świetnieie pod piórem iego swą mocą, iasnością i przyiemnością: i dla wielu oryginalnych uwag i myśli, które mu podawała nauka, głęboka rzeczy rozwaga, i doświadczenie. Gdyby ten rzadki człowiek, niemieszaiąc się do rzeczy politycznych, cały się był oddał pracom Literackim, tak, iak zrobił przy schyłku dni swoich; ięzyk i dzieie polskie, w których tak był biegłym, byłyby szacowne i rozległe z prac iego odniosłyby pożytki.

Dyrekcyia teatru narodowego otrzymała od Ministra spraw wewnętrznych pozwolenie, nad cenę zwyczayną biletów łożowych i parterowych, brać dodatku groszy miedzianych pięć: pozwolenie to rozciąga się równie na bilety teatru narodowego, iako i innych w stolicy tuteyszey znayduiących się: zbiór ten przeznacza się na wsparcie powiększaiącego się ubóstwa w tem mieście. (*Gaz. Warszaw.*)

Za pozwoleniem Cenzury Wileńskiey. w Drukarni Uniwersytetu.